

КРИТЕРІЇ, ПОКАЗНИКИ ТА РІВНІ СФОРМОВАНOSTI КУЛЬТУРИ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖЕННЯ У МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ-ПРИКОРДОННИКІВ

poznaniya [Psychology of social cognition]. Moscow: Aspekt Press, 288 p. [in Russian].

3. Gershkovich, T. B. (2001). *K voprosu o determinantah professionalnoy adaptatsii prepodavatelya vysshey shkoly* [On the issue of the determinants of professional adaptation of a teacher at a higher school]. *Obrazovanie i nauka*, no. 1(7), pp. 69 – 82. [in Russian].

4. Kondrashova, L. V. *Etiko-professionalniy aspekt podgotovki buduschih spetsialistov k issledovatel'skoy deyatel'nosti* [Ethical and professional aspect of training future specialists for research activities]. Professional education. Access mode: ntv.spbstu.ru/fulltext/H2.172.2013_15.PDF [in Russian].

5. Ragrina, Z.M. (2016). *Modelirovanie situatsiy uchebno-professionalnogo i professionalnogo obscheniya buduschih spetsialistov-medikov* [Modeling of situations of educational and

professional communication of future medical specialists]. Proceedings of scientific conferencejs international participation “Higher Medical Education: Challenges and Prospects”, (pp.208–212). Kyiv National Medical University. O. Bohomoltsia. [in Russian].

6. Radchenko, S. G. (1999). *Gotovnist do profesiyanoi diyalnosti yak problema pedagogiki* [Willing to professional activities as a problem of pedagogy]. Arts and modernity. Kyiv, Publ. KDPU, pp. 180–188. [in Ukrainian].

7. Sazonov, A. D. (1988). *Professionalnaya orientatsiya uchashihsya* [Professional orientation of students]. Moscow, Publ. Prosveschenie, 223 p. [in Russian].

8. Holland, J. L. (1998). *Making vocation chooces: A theory of vocational personalities and enveronments*, Engelwood Cliffs, NJ: Prentice-Hall. [in English].

Стаття надійшла до редакції 14.06.2017

УДК 371.72/378.047:33(043.3).355

Кирило Пантелєєв, викладач кафедри особистої безпеки, факультету охорони та захисту державного кордону Національної академії державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького, м. Хмельницький

КРИТЕРІЇ, ПОКАЗНИКИ ТА РІВНІ СФОРМОВАНOSTI КУЛЬТУРИ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖЕННЯ У МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ-ПРИКОРДОННИКІВ

У статті розкриваються актуальні питання культури здоров'язбереження майбутніх офіцерів-прикордонників. Визначено зміст понять “культура”, “здоров'я”, “здоров'язбереження”. Виокремлено зміст поняття “формування культури здоров'язбереження майбутніх офіцерів-прикордонників”. Проаналізовано систему моніторингу у дидактиці, а також аналіз наукових праць відомих вітчизняних та зарубіжних науковців. Здійснено аналіз понять “критерії” та “показник”. Відповідно до особливостей формування культури здоров'язбереження майбутніх офіцерів-прикордонників виділено критерії та рівні сформованості зазначеної культури. Уточнено зміст критеріїв з показниками.

Ключові слова: культура, здоров'я, майбутні офіцери-прикордонники, професійна підготовка, здоровий спосіб життя, культура здоров'язбереження, структура, компоненти, критерії, показники, рівні, моніторинг.

Літ. 9.

Кирило Пантелєєв, преподаватель кафедры личной безопасности, факультета охраны и защиты государственной границы Национальной академии государственной пограничной службы Украины имени Богдана Хмельницкого, г. Хмельницкий

КРИТЕРИИ, ПОКАЗАТЕЛИ И УРОВНИ СФОРМИРОВАННОСТИ КУЛЬТУРЫ СОХРАНЕНИЯ ЗДОРОВЬЯ У БУДУЩИХ ОФИЦЕРОВ ПОГРАНИЧНИКОВ

В статье раскрываются актуальные вопросы культуры сохранения здоровья будущих офицеров-пограничников. Определено содержание понятий “культура”, “здоровье”, “сохранение здоровья”. Раскрыто содержание понятия “формирование культуры сохранения здоровья будущих офицеров-пограничников”. В статье проанализирована система мониторинга в дидактике, а также анализ научных работ известных отечественных и зарубежных ученых. Осуществлен анализ понятий “критерий” и “показатель”. В соответствии с особенностями формирования культуры сохранения здоровья будущих офицеров-пограничников выделены критерии и уровни сформированности указанной культуры. Уточнено содержание критериев показателям.

КРИТЕРІЇ, ПОКАЗНИКИ ТА РІВНІ СФОРМОВАНOSTI КУЛЬТУРИ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖЕННЯ У МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ-ПРИКОРДОННИКІВ

Ключевые слова: культура, здоров'я, будуче офицеры-пограничники, профессиональная подготовка, здоровый образ жизни, культура сохранения здоровья, структура, компоненты, критерии, показатели, уровни, мониторинг.

Kyrylo Pantyelyeyev, Lecturer of the Personal Security Department,
Faculty of Protection and Security of the State Border
National Bohdan Khmelnytskyi Academy of State Border Guard Service of Ukraine, Khmelnytskyi

THE CRITERIA, INDICATORS AND LEVELS OF FORMATION OF CULTURE OF HEALTH SAVING OF FUTURE BORDER GUARDS OFFICERS

The article deals with the current issues of culture preservation of the health of future border officers. The author defines the meaning of the following concepts "culture", "health", "health preservation" and singles out the concept "the formation of culture of health preservation of future officers of border guards". The content of health preservation culture of future border officers is described as well as the dominant component: the compliance with the rules of hygiene; the quality and safety conditions of educational, leisure and everyday life; the level of motor activity; safety of private life; the sustain healthy eating; the reflection by students of the importance of healthy lifestyles; the knowledge of the preserving of health. The author defines and structures the composition culture maintaining the health of future officers, border guards, including: the knowledge component, motivational value, and the operational and technological tons, reflective components.

The article analyzes the monitoring system in didactics and analysis of scientific works of domestic and foreign scientists. The author analyzes the concepts "criterion" and "indicator". According to the features of formation of culture of health preservation for future border officers, the author selects the criteria and levels of the specified culture. The content of the specified criteria of performance is described.

Keywords: a culture, health, a future officers, border guards, training, a healthy lifestyle, the health preservation culture, a structure, components, criteria, indicators, a level of monitoring.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Життя та здоров'я сучасних прикордонників, які виконують наказ щодо охорону державного кордону у зв'язку із посиленням боротьби зі злочинністю прикордонних районах, зростанням незаконної міграції, активізацією контрабандної діяльності, проведення антитерористичної операції знаходиться під загрозою.

Ключовим завданням у підготовці прикордонника до майбутньої професійної діяльності є формування культури здоров'язбереження.

У сучасному освітньому середовищі пріоритетним є здоровий спосіб життя. Значення культури здорового способу життя обумовлене потребами збереження здоров'я, а також існуючими загрозами щодо погіршення стану здоров'я українського населення та сучасною зовнішньополітичною ситуацією.

Система правоохоронних органів української держави знаходиться у стані реформування, ефективність якого залежить від багатьох вагомих факторів. Більшість цих факторів у кінцевому результаті повинні забезпечити високий рівень сформованості професійної компетентності майбутніх фахівців. Не є винятком і прикордонне відомство України. В майбутні офіцерів-прикордонників в процесі професійної підготовки слід сформувавши надійні соціальні орієнтири, здатність адекватно долати виклики та небезпеки сучасного соціального життя, а також залишатись фізично та психічно здоровими особистостями

Аналіз основних досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання проблеми.

Аналіз світових нормативно-правових актів, а також вітчизняного законодавства щодо сприяння впровадженню здорового способу життя, свідчить про те, що світова спільнота активно усвідомлює необхідність забезпечення права людини на збереження та зміцнення здоров'я. Таке право передбачене Декларацією прав людини, Європейською соціальною хартією та багатьма іншими міжнародними документами. Проблема сприяння здоровому способу життя відображена у низці спеціальних документів, що приймалися під час міжнародних конференцій з проблем пропаганди здорового способу життя [6].

Аналіз наукової педагогічної літератури свідчить, що у ХХ столітті актуалізувались дослідження пов'язані із проблемою ефективних методів у збереженні здоров'я людини. Особливої актуальності набувають надбання Г. Ващенко, П. Лесгафта, О. Сухомлинського [2]. Вчені І. Магюшин, Ю. Мельник, В. Скумін започатковують рух, що передбачає формування здоров'я через культуру [6]. Сучасні дослідження проблеми формування здоров'я представлені працями В. Горашука [3], О. Маркова [6] та ін. Загальновизнаним стає твердження про те, що потреба в здоров'ї повинна перетворюватись в культурну потребу та стати нормою життя особистості.

Метою статті є аналіз проблеми формування

КРИТЕРІЇ, ПОКАЗНИКИ ТА РІВНІ СФОРМОВАНOSTІ КУЛЬТУРИ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖЕННЯ У МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ-ПРИКОРДОННИКІВ

культури здоров'язбереження майбутніх офіцерів-прикордонників як складової їх професійної підготовки та уточнення критеріїв, показників та рівнів сформованості культури здоров'язбереження майбутніх офіцерів-прикордонників.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Існують різноманітні погляди на сутність поняття “здоров'я” та не вдалість спроб створити єдине та узгоджене визначення цього поняття. Пояснюється така ситуація складністю, неоднозначністю та багатогранністю явища “здоров'я”. Всеосяжність поняття створює труднощі у використанні його в науковому дослідженні.

У понятті “здоров'я” відтворено чимало різних смислів та відтінків, що належать до різних наукових галузей [1]. Проте незмінним є той факт, що це поняття відображає характеристику людського існування, а вона, в свою чергу, існує в будь-якій культурі та переживає зміни, переоцінки, оновлення тощо [3].

Популярним, на сьогодні, є поняття “практично здорова людина”, що виникло у 1998 році та визначається як стан людини, за якого патологічні зміни не впливають на її життєве світосприйняття та працездатність. Водночас, нас зацікавили компоненти, що виділено у здоров'ї людини:

- фізичне здоров'я – рівень росту та розвитку органів та систем в організмі, а також морфологічні та функціональні особливості, що полегшують адаптаційні процеси;
- психічне здоров'я – рівень розвитку емоційної, вольової та мотиваційної сфер, самосвідомості, рівень адекватної поведінкової реакції тощо;
- соматичне здоров'я – біологічна програма існування людини;
- моральне здоров'я – являє собою систему цінностей, поглядів, переконань, мотивів поведінки.

Вчений В. Розін в своїх наукових дослідженнях запропонував поєднати проблему формування культури та здоров'я особистості. На його думку здоров'я є культурним феноменом, який пов'язаний не з природними факторами, а соціальними. Вчений розглядав здоров'я як філософську проблему, зокрема як феномен культури [8].

Вирішення проблеми формування культури здоров'язбереження у процесі професійної підготовки передбачає створення умов для майбутніх фахівців щодо усвідомлення значення здоров'я для повноцінного професійного та повсякденного життя та орієнтації на збереження здоров'я [9].

У понятті культура “здоров'язбереження” термін “культура” відображає освіту, спосіб життя та світогляд, мораль, тобто є комплексом багатьох наук.

Культура у представленому дослідженні виступає як специфічна сфера життя, що відчула бурхливий історичний розвиток. У зв'язку із цим, культура тривалий час у наукових працях пов'язувалась із уявленнями про дії, зусилля, що покликані щось змінити.

Проте, на сьогодні, культура відчула глибокий аналіз своєї сутності. Нам імпонує таке визначення культури, за якого вона є культурною реальністю, системним способом буття, є спектром практичної та духовної діяльності людини, її ставлення до об'єктивної реальності та самої себе [7].

Отже, аналіз понять “здоров'я” та “культура” дає можливість дослідити сутність поняття “культура здоров'язбереження”.

Культурна особистість є зобов'язана бути “творцем здоров'я”, а тому культура здоров'язбереження, на нашу думку, є певним обсягом знань, умінь та навичок про здоровий спосіб життя, гуманістичні орієнтації, а також вміннями правильно використовувати фізичні, психічні та духовні резерви організму людини.

Для майбутніх офіцерів-прикордонників значення культури здоров'язбереження значно зростає у зв'язку із особливостями освітньої діяльності та специфікою майбутньої професійної діяльності. Особливостями освітньої діяльності майбутніх офіцерів-прикордонників є: зв'язок між освітньою діяльністю та виконання службових обов'язків, (іноді в умовах повної бойової готовності); обов'язкове вивчення військово-спеціальних дисциплін; професійна підготовка майбутніх офіцерів-прикордонників має практичну спрямованість, що втілено у виїздах на полігони, польовий навчальний центр; застосування реальної бойової техніки та озброєння щодо охорони та захисту державного кордону; освітній процес реалізується в межах статутної організації, для якої характерна ієрархія, регламентовані керівні документи тощо.

У зв'язку із вищеподаним, формування культури здоров'язбереження майбутніх офіцерів-прикордонників є передумовою їх самореалізації, активної професійної та повсякденної діяльності, довголіття, реалізації внутрішніх резервів організму.

Формування культури здоров'язбереження майбутніх офіцерів-прикордонників є складовою їх загальної культури та професійної компетентності.

КРИТЕРІЇ, ПОКАЗНИКИ ТА РІВНІ СФОРМОВАНOSTІ КУЛЬТУРИ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖЕННЯ У МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ-ПРИКОРДОННИКІВ

Поняття культури здоров'язбереження майбутніх офіцерів-прикордонників тісно пов'язане із поняттям їх здорового способу життя. У представленому дослідженні здоровим способом життя майбутнього офіцера-прикордонника є поєднання способів та форм його життєдіяльності, що забезпечують збереження та зміцнення здоров'я.

Формування культури здоров'язбереження майбутніх офіцерів-прикордонників містить такі домінуючі компоненти: дотримання правил гігієни; рівень якості та безпеки освітніх умов, дозвілля та побуту; рівень рухової активності; безпечність інтимного життя; раціональне здорове харчування; рефлексія курсантами важливості здорового способу життя; рівень знань зі збереження здоров'я.

Процес формування культури здоров'язбереження майбутніх офіцерів-прикордонників проаналізоване нами на основі змістовного вивчення термінів "культура", "здоров'я", "здоровий спосіб життя", вивчення особливостей їх освітньої діяльності.

Оцінка рівня сформованості знань або умінь пов'язана із процесами систематизації та уточнення критеріїв, показників та рівнів відповідного об'єкту.

Наукова педагогічна та психологічна література містить велику кількість досліджень щодо здійснення педагогічного моніторингу. Узагальнення результатів аналізу вітчизняної та зарубіжної наукової літератури дало можливість визначити такі суттєві особливості педагогічного моніторингу: наявність інформаційної системи, що потребує безперервного оновлення; це проведення конкретних процедур; розробка відповідних стандартів з метою порівняння.

У контексті представленого дослідження, нами обране таке визначення: "педагогічний моніторинг – супровідне оцінювання та поточна регуляція будь-якого процесу в освіті" [4].

Таким чином, моніторингом, у дослідженні проблеми формування культури здоров'язбереження майбутніх офіцерів-прикордонників, є система відповідних критеріїв, показників та рівнів, що інтегровані як певний "стандарт".

Моніторинг в освітньому процесі дозволяє проводити безпосередньо його діагностику, прогнозування та проектування тощо.

Моніторинг рівня сформованості культури здоров'язбереження майбутніх офіцерів-прикордонників має на меті сприяти визначенню передумов, умов та наслідків процесу формування культури здоров'язбереження майбутніх офіцерів-прикордонників з метою його оптимізації, інтенсифікації та обґрунтування його результативності.

Сформованість культури здоров'язбереження майбутніх офіцерів-прикордонників доцільно проводити за допомогою спеціально підібраних діагностичних засобів: опитувальників, анкет, тестів, тренінгів. Ці засоби дають можливість оцінити відповідну якість, що впливає на формування культури здоров'язбереження.

В результаті аналізу наукової літератури нами визначено основні функції діагностики сформованості культури здоров'язбереження майбутніх офіцерів-прикордонників: оцінка наявності зворотного зв'язку; включення у процес діяльності суб'єктів навчання; визначення індивідуально-типологічних особливостей і об'єктів, і суб'єктів освітнього процесу у результаті їх взаємодії; визначення перспектив розвитку об'єкту, який діагностують; оцінка результативності/ефективності педагогічної діяльності [4].

Центральним поняттям у системі моніторингу є поняття "критерію", змістом якого є залежність змінної характеристики, та виступає ознакою для встановлення оцінки, визначення або класифікації чого-небудь [4; 5].

Засобом вимірювання критерію є показник, що також належить до складової у системі моніторингу. Показники поділяють на якісні та кількісні. Кількісні показники опрацьовують статистичними методами, а якісні показники покликані відобразити суттєві, стійкі якості об'єкту [5].

Отже, критеріями сформованості культури здоров'язбереження майбутніх офіцерів-прикордонників є:

- мотиваційний (характеризує ієрархію цінностей особистості, ставлення майбутніх офіцерів-прикордонників до здоров'язбереження, його вплив на життєві плани і професійну орієнтацію; задоволеність від діяльності, спрямованої на збереження і зміцнення здоров'я; мотивація курсантів до збереження власного здоров'я та вияв здоров'язберезувального світогляду як однієї із центральних ціннісних орієнтацій майбутнього фахівця);

- когнітивний (характеризується сукупністю знань і уявлень в галузі здоров'язбереження в соціальному, духовному, психічному й фізичному аспектах, що дає змогу майбутньому фахівцеві розробляти й постійно вдосконалювати власну оздоровчу діяльність і програму здоров'язбереження. глибиною і системністю знань у сфері здоров'язбереження);

- діяльнісний (визначає активність в оволодінні досвідом використання загальних і прикладних знань щодо збереження і зміцнення здоров'я,

КРИТЕРІЇ, ПОКАЗНИКИ ТА РІВНІ СФОРМОВАНOSTІ КУЛЬТУРИ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖЕННЯ У МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ-ПРИКОРДОННИКІВ

відображає рівень їх фізичної активності, володіння вміннями і навичками здорового способу життя);

- рефлексивний (характеризує здатність майбутніх офіцерів-прикордонників адекватно оцінювати результати здорового способу життя й корегувати на цій основі свою поведінку, здатність курсантів до саморегуляції фізичного і психологічного стану, саморозвитку, самоаналізу).

Отримана експертами (яких було запрошено до експерименту) кількісна оцінка рівнів сформованості культури здоров'язбереження за чотирибальною системою, порівнювалась з якісною і обговорювалась ними. В результаті цього було зроблено висновок, що різні групи характеристик, відображені відповідними критеріями і їх показниками, не компенсують один одного, оскільки проста сума балів не може об'єктивно відображати рівень сформованості культури здоров'язбереження курсантів.

Виходячи з цього було введено додаткові умови, щоб уберегти розроблену критеріальну систему від неврахування окремих її елементів.

З огляду на це було встановлено три рівні сформованості культури здоров'язбереження майбутніх офіцерів-прикордонників – низький, середній і високий.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямку. Отже, ретельний аналіз наукової літератури дав можливість виокремити основні критерії оцінки рівня сформованості культури здоров'язбереження майбутніх офіцерів-прикордонників, а на основі розроблених критеріїв і показників – виділити три рівні сформованості культури здоров'язбереження майбутніх офіцерів-прикордонників. Розроблену та обґрунтовану систему критеріїв, показників та рівнів у подальшому можна використовувати в експериментальних дослідженнях.

Представлене дослідження не вичерпує усіх проблем діагностики сформованості культури здоров'язбереження майбутніх офіцерів-прикордонників, але дає можливість здійснювати апробацію представленої системи у визначенні стану сформованості культури здоров'язбереження майбутніх фахівців багатьох галузей.

ЛІТЕРАТУРА

1. Виленский, М. Я. *Профессиональная направленность физического воспитания студентов педагогических специальностей: учеб. пособие для студентов пед. спец. вузов*/М.Я.Виленский. – М.: Высш. шк., 1989. – 159 с.

2. Горащук В. П. *Формирование культуры*

здоровья школьников (теория и практика)/В.П.Горащук. – Луганск: Альма-матер, 2003. – 376 с.

3. Горащук В. П. *Теоретичні підходи до формування культури здоров'я школярів*/В.П.Горащук // *Зб. наук. праць Бердянського державного педагогічного інституту ім. П. Д. Осипенко (Педагогічні науки): у 2-х ч. – Ч. 2. – Бердянськ, 2002. – С. 128–136.*

4. Єльнікова, Г. В. *Освітній моніторинг в управлінні загальною середньою освітою* // *Наша школа: науково-методичний журнал Одеса: Астропринт – №4. – 2000. – С. 33–37.*

5. Ингекамп, К. *Педагогическая диагностика* /К. Ингекамп, Пер., с нем. – М.: Педагогика, 1999. – 240 с.

6. Маркова О. В. *Виховання здорового способу життя учнів старшого підліткового віку з ослабленим здоров'ям: дис.... канд. пед. наук: 13.00.07/Маркова Олена Віталіївна. – Кіровоград, 2011. – 292с.*

7. Миценко І. М. *Організаційно-економічний механізм регулювання безпеки життєдіяльності: Автореф. дис... д-ра екон. наук: 08.02.03 / І. М. Миценко; НАН України. Ін-т економіки пром-сті. – Донецьк, 2005. – 30 с. – укр.*

8. Сущенко Л. П. *Здоровий спосіб життя людини як об'єкт соціального пізнання: дис. ... канд. філософ. наук: 09.00.03 / Людмила Петрівна Сущенко; Запорізький держ. ун-т. – Запоріжжя, 1997. – 185 с.*

9. Kenneth, D. Brubaker *The importance of physical education in today's schools: Diss. Submitted to College of Education Ashland university in partial fulfillment of the Requirements for the Degree Doct. of Education in Educational Leadership / D. Kenneth. – Ashland, OH. – 2011. – 88 p.*

REFERENCES

1. Vilenskiy, M. Ya. (1989). *Professionalnaya napravlennost fizicheskogo vospitaniya studentov pedagogicheskikh spetsialnostey: ucheb. posobie dlya studentov ped. spets. vuzov* [Professional orientation of physical education of students of pedagogical specialties]. Moskva: Vyssh. shk., 159 p. [in Russian].

2. Goraschuk, V. P. (2003). *Formirovanie kulturyi zdorovya shkolnikov (teoriya i praktika)* [Formation of schoolchildren's health culture (theory and practice)]. Lugansk: Alma-mater, 376 p. [in Russian].

3. Goraschuk, V. P. (2002). *Teoretychni pidkhody do formuvannia kulturyi zdorovia shkoliariv* [Theoretical approaches to a culture of health of students]. Berdyansk, pp. 128–136. [in Ukrainian].

4. Yelnykova, H. V. (2000). *Osvitnii monitorynh v upravlinni zahalnoi serednoi osvitoiu*

РОЛЬ ПРОФЕСІЙНОЇ МОБІЛЬНОСТІ У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ МЕНЕДЖЕРІВ АГРАРНОЇ ГАЛУЗІ

[Educational monitoring in the management of secondary education]. *Nasha shkola: naukovometodychnyi zhurnal*, Odesa: Astroprint, no. 4. pp. 33–37. [in Ukrainian].

5. Ingekamp, K. (1999). *Pedagogicheskaya diagnostika* [Pedagogical diagnostics]. Moscow. Pedagogika. 240 p. [in Russian].

6. Markova, O. V. (2011). *Vykhovannia zdorovoho sposobu zhyttia uchniv starshoho pidlitkovoho viku z oslablenym zdoroviam* [Raising healthy lifestyle high school teens with poor health]. *Candidate's thesis*. Kirovograd, 292 p. [in Ukrainian].

7. Micenko, I. M. (2005). *Orhanizatsiino-ekonomichnyi mekhanizm rehuliuвання безпеky*

zhyttiediiialnosti [Organizational and economic mechanisms of life safety]. *Extended abstract of Doctor's thesis*. Donetsk, 30 p. [in Ukrainian].

8. Sushhenko, L. P. (1997). *Zdorovyi sposib zhyttia liudyny yak ob'ekt sotsialnoho piznannia* [Healthy human life as an object of social cognition]. *Candidate's thesis*. Zaporizhzhya, 185 p. [in Ukrainian].

9. Kenneth, D. (2011). *Brubaker The importance of physical education in today's schools: Diss. Submitted to College of Education Ashland university in partial fulfillment of the Requirements for the Degree Doct. of Education in Educational Leadership, Ashland, OH., 88 p.* [in English].

Стаття надійшла до редакції 16.06.2017

УДК 378.147:005.963:631.1

Наталія Марценюк, викладач кафедри української та іноземних мов
Вінницького національного аграрного університету

РОЛЬ ПРОФЕСІЙНОЇ МОБІЛЬНОСТІ У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ МЕНЕДЖЕРІВ АГРАРНОЇ ГАЛУЗІ

Стаття присвячена проблемі професійної підготовки менеджерів АПК, яка є надзвичайно актуальною для соціально-економічного розвитку сучасної України. На підставі аналізу поняття “менеджмент”, його змістового наповнення, проаналізовано особливості професійної підготовки майбутніх фахівців у сфері управління. Визначено її багатогранність, різноспрямованість, яка зумовлює необхідність формування різних компетенцій у процесі навчання у ВНЗ, враховуючи специфіку аграрної сфери виробництва. Співставлення понять “мобільність”, “професійна мобільність” дозволяє переконатися у необхідності формування професійної мобільності у процесі професійної підготовки майбутніх менеджерів аграрної сфери.

Ключові слова: менеджмент, менеджер, менеджер аграрної галузі, мобільність, професійна мобільність, професійна підготовка.

Табл. 1. Літ. 14.

Наталья Марценюк, преподаватель кафедры украинского и иностранных языков
Винницкого национального аграрного университета

РОЛЬ ПРОФЕСІОНАЛЬНОЇ МОБІЛЬНОСТІ В ПРОФЕСІОНАЛЬНІЙ ПОДГОТОВКЕ МЕНЕДЖЕРІВ АГРАРНОЇ ГАЛУЗІ

Статья посвящена проблеме профессиональной подготовки менеджеров АПК, которая является чрезвычайно актуальной для социально-экономического развития современной Украины. На основании анализа понятия “менеджмент”, его смыслового наполнения, проанализировано особенности профессиональной подготовки будущих специалистов в сфере управления. Определено ее многогранность, разнонаправленность, которая обуславливает необходимость формирования разных компетенций в процессе обучения в ВУЗе, учитывая специфику аграрной сферы производства. Сопоставление понятий “мобильность”, “профессиональная мобильность” приводит к убеждению о необходимости формирования профессиональной мобильности в процессе профессиональной подготовки будущих менеджеров аграрной сферы.

Ключевые слова: менеджмент, менеджер, менеджер аграрной сферы, мобильность, профессиональная мобильность, профессиональная подготовка.

Nataliya Martsenyuk, Lecturer of the Ukrainian and Foreign Languages Department
Vinnytsya National Agrarian University

THE ROLE OF PROFESSIONAL MOBILITY IN THE TRAINING OF MANAGERS OF THE AGRARIAN SECTOR

The article is dedicated to the problem of the vocational training of managers of the agro-industrial